

REMISSYTTRANDE

Datum
2022-11-18

Dnr
2022/5078

Regeringskansliet
Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
ku.md@regeringskansliet.se

Promemorian Återkallelse av sändningstillstånd med hänsyn till Sveriges säkerhet (Ds 2022:20) *(Departementets diarienummer Ku2022/01405)*

Mot bakgrund av Justitiekanslerns uppdrag att bevaka tryck- och yttrandefriheten samt medverka till att rättstillämpningen är effektiv och av hög kvalitet har jag följande synpunkter på förslagen i promemorian.

Återkallelse av sändningstillstånd är en mycket ingripande åtgärd för den som åtgärden riktar sig mot och innebär en begränsning av yttrande- och informationsfriheterna. Begränsningen får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt och måste vara proportionerlig.

När det kommer till det föreslagna kravet att tillståndshavare ska bedriva sändningarna så att de inte orsakar fara för Sveriges säkerhet, får begreppet "Sveriges säkerhet" anses ha en etablerad innebörd även om en legaldefinition saknas. Trots detta är begreppet ofrånkomligen förknippat med viss osäkerhet och gränsdragningsproblem kan uppkomma. Det beror bland annat på att de omständigheter som kan vara av betydelse för bedömningen med nödvändighet kan förändras över tiden i ljuset av samhällsutvecklingen och det rådande säkerhetsläget. Ur ett rättssäkerhets- och yttrandefrihetsrättsligt perspektiv är det dock samtidigt viktigt att förutsättningarna för återkallelse är klara och precisa och att regleringen inte leder till att publiceringar endast görs med god marginal mot det som kan tänkas föranleda en återkallelse av tillståndet.

Jag välkomnar därför att den föreslagna återkallelsegrunden förenats med ett väsentlighetskrav samt noterar att det i promemorian framhållits att möjligheten till återkallelse endast ska komma i fråga vid allvarliga företeelser när centrala intressen, såsom Sveriges oberoende och bestånd, hotas (s. 43–45 i promemorian). Dessutom gäller, på samma sätt som för övriga återkallelsegrunder, att återkallelse av ett tillstånd med hänsyn till Sveriges säkerhet endast får ske om det med beaktande av skälen för åtgärden inte framstår som alltför ingripande i det enskilda fallet (18 kap. 7 §). Det förtjänar därför att understrykas att ett tillstånd inte får återkallas utan att det finns mycket starka skäl för det.

Det föreslagna kravet med hänvisning till Sveriges säkerhet gäller även tillståndshavare som står under en annan EES-stats jurisdiktion. Mot

bakgrund av att AV-direktivet är ett minimidirektiv och att nationell säkerhet inte är ett område som samordnas genom direktivet, delar jag promemorians slutsats att direktivet som utgångspunkt inte hindrar att även sådana tillstånd som utfärdats av Myndigheten för press, radio och tv för tv-sändningar som omfattas av en annan EES-stats jurisdiktion kan återkallas, om sändningarna innebär en fara för Sveriges säkerhet. Däremot vill jag understryka vikten av att en analys av förslaget förenlighet med unionsrätten i övrigt görs, till exempel i förhållande till etableringsfriheten. Den bedömning som redovisas i avsnitt 7.5 i promemorian är enligt min uppfattning inte tillräcklig och bör kompletteras i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Vidare delar jag delar promemorians slutsats att återkallelsemöjligheten inte kan användas om sändningarna hotar Sveriges säkerhet på grund av att de innehåller uppmaningar till terroristbrott, hat eller våld som omfattas av artikel 6 i AV-direktivet. Denna begränsning framgår dock inte av lagtexten. Vilka lagstiftningstekniska överväganden som gjorts i denna del anges inte i promemorian, något som jag anser bör klargöras.

I promemorian föreslås också att ett sändningstillstånd ska kunna återkallas vid yttrandefrihetsbrott om en domstol har funnit att ett program har innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten. Även i det här avseendet är det enligt min mening viktigt att regleringen inte leder till att publiceringar endast görs med god marginal mot det som kan tänkas föranleda en återkallelse av tillståndet. Jag noterar här särskilt att det understryks i promemorian att möjligheten till återkallelse förutsätter mycket starka skäl och att den inte är avsedd att användas vid varje tillfälle ett yttrandefrihetsbrott har begåtts samt att återkallelse endast bör komma i fråga vid fall av allvarligt missbruk av yttrandefriheten (s. 61–62).

Det framgår inte av promemorian om även återkallelsegrunden vid yttrandefrihetsbrott gäller för den som har tillstånd för tv-sändningar som omfattas av en annan EES-stats jurisdiktion. Detta bör tydliggöras i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Enbart den omständigheten att en domstol i Sverige ansett sig ha jurisdiktion över sändningen innebär inte med nödvändighet att sändningen inte också skulle kunna stå under en annan EES-stats jurisdiktion enligt AV-direktivet. För det fall att även denna återkallelsegrund gäller för sådana tv-sändningar som står under en annan EES-stats jurisdiktion, bör således en analys göras av dess förenlighet med AV-direktivet och unionsrätten i övrigt.

Ärendet har föredragits av Anna Alriksson. I ärendets beredning har även byråcheferna Daniel Kjellgren och Anna Falk deltagit.

Mari Heidenborg